

Az ág hegyén

Folyóiratunk számainak bemutatásakor ismételten szóba kerül névadásának története, körülményei. Ilyenkor hiába kutakodom meszesedő agyamban és emlékezetem különleges polcain, azon egyszerű magyarázaton kívül, miszerint az Ághegy neve benne volt, s talán benne van ma is, a levegőben, nem találok, más magyarázatot.

E gondolat mellé rendelt hasonlat a következő: nemzetünk fájának törzstől messze kinyúltunk, mi skandináviai magyarok, minden csoportosulásunk egy-egy különféle formájú ág. És az ágak hegyén bimbókként duzzad, virágokat nyit minden alkotónk, esetünkben az irodalom, a különféle művészetek művelői, akiket méltán nevezünk skandináviai magyar értelmiségieknek.

Az Ághegy alkotóinak száma manapság már meghaladta a félezer főt. Ha alaposabban szemügyre vesszük, hogy kik ezek, látnunk kell: többnyire olyanok, akik még nem csatlakoztak a svédországi, a norvégiai, a dániai vagy a finnországi magyar egyesületekhez. Annak szükségessége, hogy legyen alkotóműhelyünk, amelyben, ha többnyire csak virtuálisan, de gyakorolhatjuk a megmaradásunk szempontjából elengedhetetlen együvé tartozást, indokolta és indokolja ma is, folyóiratunk tevékeny jelenlétét az intellektuális értékek skandináviai, hazai, európai s olykor, ha színvonala ezt lehetővé teszi, a világ szellemi piacán.

Az Ághegy nemcsak folyóirat, hanem egyre bővülő, kiteljesedő antológia is, amelyben összegyűjtjük mindazt a jót, ami a skandináviai magyarok szellemi hagyatéka. Lapszámaait előbb honlapunkon mutatjuk be, s aztán, ha erre munkatársainknak pénztárcájából és az innen-onnan kapott, körülményesen összekapart sovány támogatásokból futja, öt-öt számonként hatszáz- hétszáz oldalas kötetekben jelentetjük meg. Munkatársaink önzetlen munkája példamutató szolgálat, magyarságtudatunkat gyarapító dicséretre méltó tevékenység.

Hiszem, hogy folyóiratunk neve is táplálja igyekezetünket. Mi az, ami elhitheti velem, hogy alkotóink életében is jelen van és körülengi őket is ugyanaz az akarat levegője, amit az Ághegy neve szimbolizál. Helyünk mindenkor megszabja feladatainkat.

Amikor az Ághegyre gondolok, akaratlanul is felidézem irodalmunk jele-seinek egy-egy maradandó, továbbgondolásra érdemes gondolatát. Kolozsváriként, erdélyiként, magyarként, svéd –magyarként remélem, hogy nemcsak személyemre szóló és engem ösztönző sorok bukkannak elő emlékezetemből.

...és rügy fakad a tarlott ághegyen - írta hajdanán Böződi György a velem is barátságos erdélyi író.

És büszkén elmondhatom, hogy a múlt század nyolcvanas éveinek végén Kányádi Sándor főszerkesztője voltam a Napsugárnál, az egyetlen gyermekirodalmi lapnál. Biztos vagyok benne, hogy Kossuth-díjas költőnk is elégedett volt velem. Nyilván nemcsak reám hatottak s hatnak maig is emlékezetes verssorai, válogatott kötetének címét adó költeményéből.

*valaki jár a fák hegyén
ki gyűjti s oltja csillagod
csak az nem fél, kit a remény
már végképp magára hagyott –*

Egy városban azonos napon születtem Reményik Sándorral. Még élt, amikor tudatomra ébredtem, azonos utcákon jártunk, azonos falak között, hatott reánk és irányított a hely szelleme. Tőle való a következő idézet *Ágak hegyén arany megint* című verséből.

*Alattatok megyek
Aranyló ághegyek
Megint, -
Ködön át s mély borún,
Tündérin, szomorún
Valami tűnt varázs
Int.*

*Mit kezdjek veletek
Aranyló ághegyek
Én?
Nekem már minden szép,
Lomb-arany, égi kék:
Illanó hűtlen kép
Holt tünemény.*

*Járna Ő köztetek
Aranyló ághegyek
Rögzíteni imbolygó,
Illanó színetek -
Ihletné Képre a csend -
Napszeme kinyílna,
A napra kinyílna,
Még egyszer kinyílna -:
Őszi bánat helyett őszi öröm nyílna -*

S alunnék helyette lent.

Félévszázaddal előttem Áprily Lajos a kolozsvári Református Kollégium diákja volt. Társai megfakult tablója alatt ismerkedtem költészetével. A *Fa vagyok* címűt időszerűsítve most találóan behelyettesíthetjük az Ághegy rovatainak számát. Vagy az eddig megjelent ötezernyi oldal, esetleg a szerkesztő éveinek számát

*Ködöt lehel a virradat
s január széljárása zordon.
A szélben hetven(hét) ágamat,
koronám hajladozva hordom.*

*Csúcsaimon ragadozók
települnek le: karmos ölyvek.
Körülöttem nagy köd-folyók
hömpölyögnek alá a völgynek.*

*Roppantanak szelek, fagyok.
De ha a fény győz, hetven(hét) ágam
a sugarktól megragyog
ködremekelte zúzmarában.*

Séta című versemben így fogalmazok:

*Tavaszkor dolgozik
testben és lélekben.*

*Bámulom békés világom,
és gondolataim ághegyén
reményügyeket babusgatok
csöndes holnapokról:
Legyen! – kívánom, mintha
magam volnék a soros Jóságos.*

A nyugatra kényszerültek érzelmes költője volt Tollas Tibor. felfigyeltem rá, hogy majd minden versében találunk fákról, erdőről hasonlatot. Ágról szakadtságunk érzésével tele *Starnbergi fák alatt* című verse.

*Fohászkodom a tiszta fákhöz,
míg lombjuk esőt, napsugárt hoz,
tanítják: élni türelem.
Virágjuk hullhat, tudják holnap
csupasz ágaik kibomolnak
s újjászületnek szüntelen.*

És a *Kivágott* című is.

*Ti messzi sodort, szolgáló fák,
gyökértelen, bolygó hadak...
Hazátlan mit ér a szabadság
a cellaszürke ég alatt?*

Lelomboz, de reményt is kelt költeményeiben, amelyekben nekünk, mai többhazájúaknak szól. *A mélyből visszaérkezett*- ben például.

*Áramütésként szárnyak nőnek
bordádból s fölreépítenek,
hol csupasz ágakon lassan nyílik
lombosodó emlékezet...
S az élet fáján új fészket rak
a mélyből visszaérkezett*

Svéd-magyar unokáim nevelésére hagytam ott szülővárosomat. De magammal hoztam és elevenen él emlékezetemben Dsida Jenő intelme, amit minden ág hegyén lakónak és alkotónak figyelmébe ajánlok.

Részlet a *Tükör előtt* című költeményéből

*Bolyongani faluról falura.
Durva darócban gazdag, tiszta szellem.
Egymás szolgája mind és nem ura.
Csecsemő csámcsog minden anyamellen.
Így készülünk szelíd háborúra,
mindig magunkért, soha mások ellen,
sót párolunk és vásznakat szövünk,
s míg kisebbitnek, lassan megnövünk.*

Credónk a fák alatt, az ágak hegyén, civakodások erdejében, kivagyiságok rengetegében legyen a következő:

*Egymás szolgája mind és nem ura
mindig magunkért, soha mások ellen*

József Attila *Ősz* című versében figyelmeztet, hogy keresnem és találnom kell olyan fiatalabb utódot, aki, ha másként nem lesz, hozzám hasonlóan pénz nélkül, önzetlenül szolgálva szerkeszti, szervezi és élteti az Ághegyet.

*Tar ágak-bogak rácsai között
kaparásznak az őszi ködök,
a vaskorláton hunyorog a dér.*

*Tudtam, hogy ősz lesz, s majd fűteni kell,
de nem hittem, hogy itt van, ily közel,
hogy szemembe néz s fülembé morog.*

Dsida Jenő kriptája a Házsongárdi temetőben, közel családi sírhelyemhez áll. Homlokzatán a következő sírfelirat olvasható:

*Megtettem mindent, amit megtehettem,
Kinek tartoztam, mindent megfizettem.
Elengedem mindenki tartozását,
felejtsd el arcom romló földi mását.*

Legyen ez a mi fogadalmunk is. És ha így érzünk és így cselekszünk anyagi támogatás nélkül, de a haza éltető figyelmében bízva, új virágos ágakat bont, gazdag termést ringat ágain a jövőben is a skandináviai magyar irodalmi és művészeti lapfolyam.

Tar Károly

Az ág hegyén - Páhi István fotója